Број 118. У Новом Саду, у суботу 28. маја 1905. Година XL.

„Застава“ из[illegible]зи сваки дан два пута, а недељом, свецем и д[illegible]зима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт го[illegible]ше 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист з[illegible] шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт [illegible] 8 круна 75 пот.
За остале земље на [illegible] године 10 круна.

Народним бројевима од [illegible]тка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину [illegible] круне а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Норвешка револуција.

Норвежани су збацили краља. Прогласили су оцеплење Норвешке од Шведске и потпуну самосталност своје домовине.

У историји нема примера, да је и један краљ збачен на онако „нежан, пристојан начин,“ као краљ Оскар.

Норвешки стортинг, скупштина, упутила је адресу збаченом краљу и у тој адреси изнела је главне узроке преврата.

Тамо се каже, да је унија Шведске и Норвешке (савез од 1814. године) све већма удаљивао оба народа и обе државе место да је збижавао. Швеђани су хтели, да заједница буде чвршћа, Норвеђани су хтели да се заједница ограничи на оне заједничке послове који су узакоњени. Норвежани су хтели да очувају што јаче своју самосвојност, независност, Швеђани су били против тога.

То што се вели у адреси види се најбоље из онога, што је управ створило расцеп. Шведска и Норвешка имали су заједничке дипломате и конзуле Но те дипломате, конзули и заједнички агенти, били су великом већином Швеђани. Швеђани имају аристократију, Норвежани немају, те су за те послове употребљивали шведске аристократе Ти Швеђани су на страни заступали много више интересе Шведске, но интересе Норвешке. Норвежани су осетили, да они на тај начин много штетују и да би по њих било боље да имају своја заступства на страни. Тражили су дакле, да се заступање Шведске и њених трговачких интереса одвоји, те да и Шведска и Норвешка чине то одељено, независно. Као што се види узрок је чисто економске природа. Зато је норвешки сабор и донео једногласно законски предлог о самосталности норвешких конзуларних послова.

У Шведској су се опирали томе јер им није било у економском интересу.

Хтели су заједницу на рачун благостања Норвешке.

Краљ Оскар живи обично у Шведској и подложен је њиховом упливу. Он није хтео да потврди тај законски предлог Норвешки. Он му је враћен, краљ опет није хтео. Тако се борба све јаче заоштравала.

Краљ Оскар је заузео то гледиште, да Шведска нема право да једнострано реши заједницу конзуларну, него на то треба да пристане и Шведска. Норвежани су заступали то гледиште, да је то њихова ствар и да имају толико самосталности да могу донети онакав закон

Кад се краљ стално опирао, онда влада није хтела да потпише тај краљев акт, којим одбија, него је дала оставку. Краљ није могао да састави владу, која ће то да учини.

Није примио оставку државног савета и образложио је то овако: „Мени је јасно, да се сад не може склопити нова влада, те зато не примам оставку државног савета.“ Државни савет је поднео оставку у сабору. Сабор није примио оставку него је изрекао: По што краљ не врши своје уставно право, (да именује владу) то се преноси та власт на државни савет и краљевска власт престаје.

Адреса коју је упутио шведски сабор на краља Оскара вели ово: — Ваше Величанство није у стању да даде земљи нову владу, с тога је уставна краљевска моћ у Норвешкој престала и народно представништво упутило је државни савет да привремено врши власт, која краљу припада. Но пошто савез Шведске и Норвешке претпоставља заједничког краља, а таквог сад нема, то престаје унија између Шведске и Норвешке.

Адреса вели даље, да Норвежани немају друге жеље, но да живе у миру и љубави са својима, а не мање са народом Шведске и њеном династијом. И да не би после свега овога остала жаока, народно представништво Норвешке, моли понизно краља Шредске, да и он помогне да на престо Норвешке седне један кнежевић из његове (Оскареве) лозе. (Норвежани желе за краља кнеза Карла, Вилхелма Лудвига. Он је генерал коваљерије у Норвешкој.)

Дакле све је лепо, предусретљивости има и сувише, али краљ је збачен, Норвешка проглашена као независна држава.

Има их који мисле да Норвежани желе републику, али да мало заметну траг, нуде збаченом краљу оно, на што он неће пристати нуде му да даде краљевића из своје лозе. — Узгред напомињемо да за ово има примера у историји. И кнез Милош Обреновић оставио је своје синове на влади у Србији, кад су га протерали.

* * *

Тешко је рећи шта ће сад бити. Брзојави који су долазили прва два дана из Шведске, разно цртају расположај народа. Краљ Оскар није примио депутацију норвешког народног представништва, која је хтела да му однесе адресу. Њему се цела ствар ни мало не допада.

Не допада се ни Швеђанима. Јер су они имали користи од уније с Норвешком. Они брзојављају на све стране, да им није жао, ако Норвешка неће с њима у заједници, — али... Има управо два „али.“

Једни кажу, њима је само жао, што су Норвежани против устава сами решили расцеп, а требали су заједнички с Норвеђанима.

Но други иду даље. Кажу: Русија је одавна бацила око на скандинавска полуострва Русија нема излаза на отворено море, нема пристаништа која су слободна — незамрзнута.

Због тога су Шведска и Норвешка имале план за одбрану и од неколико година се јако оружају И шта ће сад бити питају Швеђани. Русија ће по што по то тражити незамрзнуто море и ако то не постигне у источној Азији, тим ће већма тражити то овде.

Но главни је узрок шведском незадовољству, што би од овог оцеплења имали велике материјалне штете. Ал хоће ли се толико з боравити да отпочну рат са Норвешком, у то скоро сви сумњају. Норвешка и ако је слабија има добру војску и флоту, која је одлично оружана. Па нека Шведска и победи Норвешку, неће имати користи, јер ће морати да војском држи у шкрипу Норвешку и то би јако шкодило обема државама.

Шведска појачава своју војску на гра-

ПОДЛИСТАК.

СМРТ ТОМЕ КОРТЕША.

Написао: **Homme Masque.**

Умро је сиромах. И то бар да је од Бога — него од ракије! Пиће га у гроб свалило, ал свет зато опет вели: »Избор му главе дошао! Да је држао са Србима неби тако прошо'о био би можда и дан данас жив, ал му дође јарећије месо и чивуцка клипара главе. Није то шала ждерати цели дан и трпати у себе маторо јарећије месо а заливати са »шатвосером« — па да имаш стомак од гвожђа, да је казан, па и њега кад претовариш мора и он пући!« — тако су говорили свуда причајући смрт Томе кортеша. Други би опет само одмахнули руком и рекли: море друкчије и није могао проћи зар зна свиња шта је дињa — она трчи у бундеву! Није штета за њега Знам да ниједан Србин прави неће за њим зажалити, рећи ће неко из друштва. — Море како зажалити! Ископало које заплакало, већ осим сироте његове жене и деце.

— Јест њих треба жалити, што су таку несрећу оца имали.

— Браћо, мртав је није лепо за њега да се ружно дивани — ал то вам је био онако чудан човек. Увек нам је, ишао у против. Ма какав избор да је он увек против и увек с они што не треба да је. Ако се бира кнез.. он ће кортешовати за оног што га нико неће, за намета, ако је за сабор црквени, ако је за презеша... он увек на противничкој страни. Па бар да је имо глас његов какве вредности.. него тако иде дере се.. и пркоси нама. »Ијен!« Ето и последњи пут кад је наш посланик сазв'о збор да одржи, да кварими варош и магистрат и да правимо опет општину био је противан. Облегат лепо држи говор, и каже човек сасвим добро, да нами ти многи господари што гризу месечину не требају — нек иду они одкуда с и дошли тамо у — ђаво га знао како се зове, а ми ћемо и без њих знати нашу општину водити ко и пре док се није наше рећи паорско село извадило за варош. А и шта има ту тако баш много посла не знам, Јоца Штукин разбио хлаву Кузми Задиркиваловом — и сад се то не прима на присуду код нас него се тера на велики суд, где после двокати праве од једног леба пет и деру обадвојицу к'о волово — и деле новац што добију — а њима што се туже шипак! Још их затворе. А пре лепо док је ио чика кнез, па он кад се тако што-год људи потуку к'о на пр. разбију главе, мало осакате и већ на ту сорту се туча свршо без да когод одапне.. он ко што кажем лепо цепне једном и другом 20 или ако треба баш и 25, па баш и која више... па се лепо људи нами ре, па су квит! А каква ми је то сад Боже ми опрости свет! Вуку се по суду.

* * *

Пред опалом кућицом са п[illegible]одераним кровом лежао је у дворишту мр[illegible]вац: кортеш Тома. Лице модро коштуњаво[illegible], брада необријана а брци накострешени.. [illegible] мртав вам изгледа да пркоси: »Нема ни[illegible]та... абцуг! Доле с вашим послаником, ж[illegible]вио наш —! Једник! Жена стоји склопљених руку и упрла поглед у њега, па кука — кад и кад уздахне. Онда опет окрене у запевање:

»Ајао Томо, а што си нас у црно завио, а што си нас сиротане оставио... А зар Томо ниси помислио, нашто си нас кући оставио.. кад кирију 3 месеца већ ниси платио, већ си и њу тужан сву попио. А гле деца како су ти гола, па ти ником ништ купио ниси, већ кад пођеш аљине да купиш а ти у бирц прво свернеш, па утуцкаш последњу крајцару. Гром убио и тога бирташа, што је нашо ту бирц да отвори... к'о да му је тесно село било а колки је сокак тутушкинов па ни један бирцув ни од лека... а овде се сви набили, ко у пркос моме Томи, да му они ето главе дођу! Ајој мени! Томо сиротици. А што није место тебе умро Кузма бећар. Кузма нигде ни мачета нема. Ни мачета а нити кучета. За њим неби нико ћаукно, ајао Томо, та бар векслу да си дочекао ил да си нам нову потписао... па онда да си умро што ти драго.. нег си термин за врат ми мануо... да ми сада јастук фендуједу! Прем се неће много ухаснити јер је перје све од кокошака. Ајао Томо! А кад

ници Норвешке, али ће сазвати и народно представништво. Оно ће онда решити.

Јачи заплет није искључен, а није сасвим сигурно ни како ће се држати Европа. С тога су очи целог света наперене с великом пажњом на догађаје у Норвешкој и Шведској.

Нови Сад, 28. маја.

Самостална војска Угарске.

И ако трезвенији мађарски политичари држе да је још далеко оно време, када ће Угарска добити своју самосталну војску, јер Беч не попушта ни у томе, да у једном делу војске буде мађарска команда, ипак мађарски листови много пишу о самосталној војсци Угарске. И чак налазе, да је то лако изведљиво, јер би самосталну војску Угарске издржавала само Угарска, а то би било, веле, по вољи народима у Аустрији, јер то издржавање не би пало њима на терет. Код бечког двора стрепе од федералисања (савезништва) војске. И, примећује „Мађарорсаг“ опасност би била мања од две засебне него од јединствене војске За то је, веле, јасан пример домобранство. У угарском домобранству, команда је на мађарском и хрватском језику и то није штетило аустријском домобранству(ландверу). А није штетило за то што је угарско домобранство засебно тело. Ако дакле бечки дворски кругови, хоће да спасу бар аустријску војску од федералисања, онда ће радије пристати на засебну угарску војску и то би им било боље него да се мађарски народни захтеви остваре у оквиру заједничке војске.

Нови Сад, 28. маја.

Шведска и Норвешка, Аустрија и Угарска. У Бечу и на све стране запазили су неку сличност између догађаја у Шведској и Норвешкој и догађаја између Аустрије и — Угарске

У Угарској влада код већине уверење, да Угарска може да закључи ђумручку самосталност и мађарску команду самостално, ако на то аустријски сабор и не пристане. Око сличнога је данас спор између Шведске и Норвешке.

У Норвешкој владар није могао да даде нову владу, око тога се данас ломи и у Угарској

Кад су у Норвешкој збацили краља и прогласили независност прочуло се, да ће Кошут и независна странка тражити да им угарски сабор честита. Но Кошут је ту вест опровргао.

Бечка „Информација“ пише: Ситуација у Норвешкој има извесне сличности са положајем у Угарској Само не треба ово заборавити, Норвешка има самосталну војску и флоту. Али нема мађарске војске и мађарске флоте, у Угарској гарнизонира аустро угарска војска, која је заједничком владару безусловно покорна. Нека никад не дође дан, кад би владар испустио из руке моћ у Угарској (т. ј. војску).

У Бечу одавна певају ову песму Боје се, кад би дали мађарску команду и друго, да би брзо дошло и до мађарске војске. А онда су прорицали да је само питање времена, кад ће доћи и до потпуне независности Угарске.

Оно, чиме су неки аустријски кругови агитовали код двора, сад се у Норвешкој показало као тачно Хоће ли догађаји у Норвешкој упливисати на ток догађаја у Угарској и у ком правцу? Јер и они догађаји имају два краја.

Занимљиво је, што баш сад поједини пештански листови траже самосталну угарску војску. Зато, што је ствар чистија и боље јефтинија по Аустрију.

Парница због српских манастира.

VI.

Закони не постају преко ноћ. Нису постале преко ноћ ни наше привилегије. И пре, као и данас, има прво захтева, преговора и онда излазе привилегије, патенти, резолуције.

Оно што има у привилегијама нашим, то су били захтеви наших старих. А један од првих и најглавнијих захтева био је: српска православна народна црква.

Код нас је народну цркву основао Св. Сава. Не би је ни основао, да није било потребе за њу, да смо могли бити без ње. Док ју је оснивао долазио је у сукоб са Цариградом и српска држава се из темеља љуљала. После нам је народна црква прешла у крв.

Наши су стари ишли тако далеко, да су и под Турцима жигосали све оне црквене великодостојнике, који нису поштовали народну цркву. Чак и после смрти њихове, исписивали су им на гробној плочи, да су били неваљали.

Кад Румуна тога није било. Док су наши 1690. године и доцније тражили, да нам се осигура православна и народна црква, дотле су Румуни прешли на унију.

Године 1698. прешли су Румуне из Угарске на унију. Прешли су сви једнодушно, прешли са својим главарем Атанасијом, са владикама поповима и својим црквеним иметком Да су имали манастире, и њих би однели.

Доцније се неки Румуни покајаше, те посећиваху наше службе, крстише децу у нашој цркви а као верни наше српске православне цркве прилазили су и они православни Румуни, који су се досељавали из Румуније.

Но ма колико да су Румуни улазили у нашу цркву, црква нам је остала шта је била. И српска и народна. Наши им пустише чак неколико посланика Румуна — то није мењало ствар.

Сами су Румуни и ти њихови посланици признавали, да су они чланови српске цркве. То најбоље сведочи овај случај.

Године 1864. био је сазван наш народни сабор, да бира митрополита. На њему је било и неколико Румуна. Ти Румуни нису учествовали при избору митрополита. Предали су краљевском комесару меморандум, у ком разлажу зашто не могу учествовати при избову српског митрополита већ моле, да се и Румунима оснује румунска народна црква, као што Срби имају српску. Још опширнији меморандум предали су нашем сабору. Из тога значајног меморандума, доносим само ова најглавнија места.*)

Дакле Румуни су 1864. године овако разлагали ствар:

„Почем је источно православна црква по њеном спољашњем бићу, чисто народродна црква и да тај значај на себи носити мора, ако хоће свом високом задатку да одговори; почем српска хијерархија на основу привилегија и хисторичних дата свој темељ има, и као такова чисто српсконародна остати мора; а као у таковој само из српског народа изабрани представници по сваком праву, главу своје цркве бирати имају: то румунски посланици, које због тога. што народна црквена управа, неодговара румунског народа потребама, они у избору српског митрополита учествовати не могу.

Осим ових наведених узрока, изложени су од Румуна и други, као: да су они неканонички (против црквеног права) нашој хијерархији спојени, да са тим неће православију никаква шкода нанешена бити, што неће стајати румунског народа изображенију на путу, као што је досад било; да је то већ одавна општа жеља народа румунског: да је Њег. ц. кр. Величанство обећало, да ће и Румунима српском равног митрополита дати, даље, да и тај, Румуне вређајући, неправедан обичај (usus) постоји да од Срба на 13000—14000 душа по један посланик долази, дочем Румуни тек на 60.000—70.000 својих душа, једног посланика бирају, а на послетку и то, што није право, да два милијона Румуни православне вероисповести без своје црквене поглавице буду. Све то скупа узето, забрањује њима, да се у чисто српску ствар мешају.

Даље у истом меморандуму Румуни своју радост изјављују, што је Његово Величанство Србима дозволило конгрес за избор свога митрополита и уређење црквених просветних ствари држати; баш зато што се радују да је српски „посестримски“ народ жељу своју, испуњену видио: тим већма желити морају Румуни, који су такођер храбар и заслужан, а к томе далеко многобројнији народ, до данас не могоше постигнути своју праведну жељу — одвојење од српске и подигнуће румунске хијерархије.

Још се туже Румуни, да су многе неправде и гоненја, а особито за четири последња столећа и у најновије доба од „Карловачке Хијерархије“ претрпити морати; данас, да је за њи и морална и физична, црквена и грађанска пропаст.

Наводе, да они нису никад канонично са српском хијерархијом, спојени, него да су то околности тако учиниле: које рат с Турцима, које прелазак Карлоградског митрополита румунског Атанасија на унију. А и шта ће ту других и даљих доказа. Румуни угарски и банатски броје милион душа; Румуни нису Срби, и њихова црква и школа, није црква и школа српска; дакле као такова само је од шкоде румунсконародном развитку.

На овим дакле основима је и једино спасоносна жеља за румунски народ та, да се од Срба сасвим отцепе, и румунску народну хијерархију добију.

Затим се позивају румунски посланици, на царска уверавања, у којима се установљење самосталне г. н. у. румунско-народне митрополије обећава. Они се (Румуни) уздају у свету царску реч, да ће од Карловачке Хијерархије избављени бити, и своју собствену румунско-народно црквено-школску самоуправу добити. Једино се чуде, да се та прилика, кад ће се царско обећање испунити, као неком невидимом руком у даљину отискује.

При оваким мислима и душевном рас-

*) Ова румунска „митрополија“ није била самостална. Она је била зависна од митрополита терговишког у Румунији. То признаје сам епископ Шагуна у својој промеморији о праву народне црквене автономије румунске на страни 6—9.

*) Види: Народній соборъ 1864. описан Павлемъ Николићъ протопрозвитеромъ карловачкимъ. Страна 85. и даље.

пијеш ја ти увек кажем: ракија ти Бог да главе дошла, куку мени, можда сам ја крива! А коме си зелен оставио, сад ће »Кркош« за тебе да плати... а жена ће његова те клети, називати бећаром и хуљом и громове све с неба скидати, ал шта ћу јој кад је јемац био. Не био се за јемца примити па би сада Чивут изгубио, ал овако што већ њима драго. А ти роде сад идеш далеко, идеш на пут, без леба и торбе, идеш тамо одкуд се не враћа. Отуд није још ни један дош'о. Когод оде тамо му тутило!!! Тај не види више бела света већ ако се откуд не прокромпири... повампири није покромпири. А ти идеш за децу не питаш. Шта ће бити са Лазом ти твојим, ког си звао »Оградјс« од милоште. Оћелмо га дати у шуштере, код Сепике мајстор крпинога, ил да га дамо у пинтере па да прави бурад, знам да си то воло за живота, а Пају ћу дати у берберe а Перу ћу морат отерати... а коме си мене оставио?!! Што се ниси ман'о кортешовања, па да ниси на ту страну био, ту се лоче само, па се лоче... А сад поздрави ми Анку чешагијину, па и Ленку Паје Оклагије. Персу Сармину немој заборавит — нити Анђу вошпла вову, то су моје другарице биле заједно смо све три ускочиле... Кажи Перси, Дамјан јој се оженио, а клео се да се неће женит, пајош уз'о Кату Олајкушу ону што је за курјуке вукла. Ак' се нађеш тамо са Совром... кажи да се и Пела удала већ по трећи пут фала Богу. Пигај да га није отровала, јер овде се тако бар шушка. Пиши — овај, куку мени немој нам писати, нити ћу никад долазити од хасне нам знам нећеш већ бити, ниси био ни за живота. Тамо седи, па што гоћ ти драго — а ја ћу се за се постарати. Стара ће се Бог и за мене... Ајој рођени, медени, мој Томо! — Још ти нисам ово споменула, кад је блегат реко да ће брат и тражити сва већ наша права — а ти вичеш: ракија да се пече! Ал чивуцка дође теби главе, а да ти је било комадаре можда би ти и дан данас још жив био. Ајао, куку, мој рођени Томо!

Деран један утрчи и рече: иде попа!

положењу Румуна дошла им је вест да је Његово Величанство држање „Илиричког“ — српско-народног конгреса, бирање митрополита и претрес црквено-просветних ствари одобрило: Румунски народ подпуно је уверен, да српски сабор не може румунско-народну цркву и школу заступити. Зато нису они предели, у којима само Румуни живе, посланике на карловачки сабор ни бирали.

Напослетку румунски посланици уздајући се у царску милост, да ће им држање румунско-народног конгреса за бирање свога митрополита и уређење црквено-просветни ствари дозволити“.

Шведска и Норвешка.

Тамо, горе на северу европском простире се велико Скандинавско Полуострво. Са запада му облива обале Атлантски Океан, са истока Балтичко Море, са севера Северно Ледено Море; тек један део му на северо-источном крају држи се уз данашњу Европску Русију (уз провинцију њезину Лапонију).

Шведска заузима 447 хиљ. 862 квадр. килом. а има 5 мил. 200 хиљ. становника; Норвешка 321 447 килом. а има 2 мил. 300 хиљ. становника.

Обе заједно зову се обично у страном свету, због Скандинавског Полуострва, Скандинавском Државом, но међу тим оне су у заједници (од 1814 год.) само у толико, у колико их спаја: краљева особа, заједничко представништво на страни (дипломација), скандинавска новчана конвенција (заједнички новац) и заједничка флота. Иначе је свака за себе краљевина, са својом нарочитом војском (која на заставама носи заједнички знак), свака за себе има своје народно представништво, а оба народа, и ако им језик спада у исту германску заједничку групу, у коју језик и дански и исландски, ипак имају различиту књижевност. Књижевност норвешка је много ближе данској књижевности, а то зато, јер је више векова Норвешка са Данском била у политичкој и културној заједници.

Сувоземна војска тих двеју држава је одељена. Шведска има војске у ратно доба 360 хиљада (свега са резервом и народним устанком), а Норвешка свега 74. хиљаде. У Норвешкој је уведен у војсци т. зв. швајцарски војнички систем — народна војска. Заједничка ратна морнарица је врло развијена: има 153 разне војничке лађе међу њима 15 великих оклопњача И један и други народ је врло културан. Велике школе су на гласу не само са своје историје него и са светског гласа својих учитеља. Природне науке се тамо врло негују а велики људи: Целзијус, Лине, Нанзен, Алфред Нобел и многи други, који су светској науци учинили великих услуга тамо, у Скандиновији су се родили, тамо учили и радили. Али — ипак највише обе те земље пазе и развијају народну просвету. Народна школа је код њих развијена а у најсевернијим крајевима у Норвешкој, у скоро вечитом снегу, где народ живи у засеоцима — тамо долазе „путујући-учитељи“ и шире просвету, тако да једва има неколико њих од стотине у народу што не знају читати.

Трговина им је врло развијена, а много пазе и на земљорадњу. Наравно, земљорадња им није као наша, јер тамо не успева наша пшеница. Њихова земља рађа зоб, раж и хељду, а сиромашнији народ, место хлеба служи се кромпиром. Али је за то код њих развијено сточарство и млекарство, прерађевине од млека много извозе на страну, а врло много обрађују шуме, што им помаже не само у сточарству него и у занату и трговини, јер у целоме свету није прерада дрвета нигде тако развијена као у Скандинавији, нарочито у Норвешкој. Неплодна брда пуна су богатих рудника: гвожђе бакар и сребро главни су производи поред угља, а угаљ им је баш и омогућио продају њихових производа и развој поморске трговине.

Али, скоро највећи део њихова производа и трговине износи рибарство. Све рибе Северног Мора, од којих многе и ми овде трошимо, они хватају, мећу у саламуру и шаљу по целом свету; лековити „лебертран“ (рибљи зејтин) који је многом и многом помогао, њихов је производ, а нарочито разни производи из морског биља (на пр. јод) тамо се много прерађују, и обе те земље тим својим истрајним радом доказују, да права просвета показује пут, како народу довољно хлеба може дати његова отаџбина, ако је и најсиромашнија.

*

Од оба народа на Скандинавији, Шведска је ратоборнија, и ако већ дуго времена није у јачој мери учествовала на светској ратној позорници. Али њезина ратничка историја испуњена је и исписана славним и јуначким делима. У тридесетогодишњем рату прослављено је њезино оружје (1618.—1648.) под својим јуначким краљем Густавом Адолфом. Тај рат је донео коначну победу лутеранству у свима северним германским државама, тај рат је извео и учврстио и т. зв. немачку реформацију и осигурао простетантизам у свима тим државама, који је из Енглеске (и ако као англиканство) пренесен и у данашње Северо-Американске Здружене Државе.

Концем XVII. века избија у Шведској на површину краљ Карло XII., један од најславнијих светских војсковођа, премац Петру Великом, који је онда већ силној руској царевини задавао јаких ударача. Надмоћност руске државе, богатство њезино и могућност да увек занавља своју војску, помогло је Петру Великом, да се одржи над Карлом и да му освоји Балтичке Покрајине, да изађе на Балтичко Море и да ту баш на том месту оснује себи престоницу и отвори „капију Европи за Русију и Русији за Европу“.

После смрти Карлове и губитака тих области Шведска силази са светске позорнице. Губитак покрајина, јачање Русије је сузбија, али економски развој у самој земљи диже јој ипак благостање и залечује тешке ране, претрпљене у разном ратовању нарочито у том неједнаком, великом рату на Петра Великог.

Од тих ратовања карлових, осим добивених покрајина, добили су Руси још нешто: све заробљене војнике је Петар Велики поделио по занимању: занатлије, рибаре, лађаре, земљоделце, разаслао их по Русији и наредио, да сваки у свом послу поучава народ. И на тај начин се може разумети добар део страних (германских) презимена у Русији.

*

Норвешка је бивала са Шведском у заједници, али је доцније склопила „заједницу“ са Данском, која траје до 1814. године. За време те заједнице од четири века, Данска је унела у Норвешку просвету, али је у књижевности овладао дански језик, и ако је у народу живела књижевност народна, нарочито у брдима. Народна приповетка, песма, игра и свирка очувале су народносни карактер њезин, али заједница са Данском је допринела, да се Норвешка у колико јој је народ и био различит од Шведског, још већма разишла с њом у културном правцу.

Народ је у Норвешкој, као и у Шведској лутеранске вере, коју мора исповедати и краљ, има своје народно представништво, врло је демократског духа, а већ законом од 1815. године укинуто је тамо племство.

Док се није почела дизати економија, трговина, индустрија и у опште привреда, народ се селио много у Америку и иначе по свету. Просвећена и родољубива њихова интелигенција је показала, да и најсиромашнија земља, где памет влада, може да исхрани своју децу.

*

Данас се Норвешка осећа потиснута од Шведске. У својој самосвести норвешки родољуби жале, што све културне тековине, цело спољашње представништво (па према томе и трговина, због заједничке заставе), књижевност, којој су живи представници Ибсен и Бјернсон — све се то обично у свету рачуна, баш због те политичке заједнице, у Шведску, или бар — у Скандинавију. И баш Бјернсон је највише радио и урадио на том оцепљењу.

Ствар је потпуно изведена. У историји тих земаља почиње нова ера, а развој догађаја, који ће бити судбоносан по обадве, почеће да пуни поиово новим чинима историју европску....

СЈ.

Политички преглед.

Норвешка самосталност. Шведска влада је имала савет под председништвом краља Оскара. Решено је да се Норвешкој пошље ултиматум. Једнострано оцепљење Норвешке од Шведске не признаје се. Краљ Оскар је брзојавио региментама у Норвешкој да их он не разрешава од заклетве верности, коју су му положили. У једном брзојаву назива краљ норвешко народно представништво: „бунтовници“. И пак држе да до рата неће доћи, јер Шведјани неће ратом да одржавају заједницу.

Руско-јапански рат.

Сви листови пишу о том хоће ли доћи до мира или не. Слажу се у томе, да цар руски заједно са двором, још увек нагиње томе, да се рат продужи али држе да ће попустити. Већ у том што је цар Никола примио америчког петроградског посланика Мајера и дозволио да овај говори о миру, виде у томе велик успех. Знају већ, како је највише, што ће Русија попустити то, да напусти Манџурију, Лиаотунг са Порт-Артуром и Даљнијем и признати јапански протекторат над Корејом. Но неће уступити ни један део својег земљишта, неће пристати да поруши тврђаве Владивостока, да не држи у будуће своју флоту у источно азијским водама и да плати ратну одштету Истичу даље како председник Здружених Америчких држава Русвел, живо ради на томе да сазна јапанске услове мира и како се нада, да ће за два три дана изасланике руске и јапанске прикупити око зеленога стола да већају о условима мира. С друге стране се опет истиче, како су у Токију закључили да ником не саопште своје услове мира, већ само Русији ако она то сама непосредно затражи и то тек онда, кад се изасланици искупе да се саветују. А разлог је томе, што се у Токију боје, да Русија посредовањем других добије времена, да у Манџурији прикупи што јачу војску, што Јапан несме дозволити.

Француски лист „Еклер“ неверује да ће руски цар пристати на мир, јер би руска царска владавина пропала далеко пре закључком мира но продужењем рата Русија се мора послужити својим природним савезником: ужасним простором бојишта. Ако буде повлачила своје чете до Харбина па и до Бајкалског Језера порушиће све убојне планове Ојамине. Методично повлачење руске војске највише страши Јапанце, који су своје финансије, своје зајмове и своје војне припреме удесили само за две године. А после тог времена држава Микадова долпеће у највећу беду. Но добије ли Јапан велику ратну оштету, употребиће све милиарде које добије из Русије да створи ужасну флоту и попретиће са жутом расом, пошто ће кренути 400 милиона Кинеза, да обнови јуначка дела Тамерланова. Европа несме Азијатима оставити времена да своје снаге уједине и организују, ако неће да љуто буде кажњена за то. Ако пусти да Русија пропадне, тада ће и она једнога дана платити ту своју равнодушност са својом пропасти. Из руских дворских кругова јављају међу тим, како су све вести које говоре о том да Русија тражи мира, неосноване и неистините, и само замисли појединих приватних туђих лица.

Са бојишта је стигла само једна вест, која је у толико значајна, што сведочи да су Јапанци наново отпочели да се крећу. Из Лондона наиме јављају како су Јапанци заузели Омозо који влада друмом од Корина и Нингуте према Владивостоку. Из овога изводе да се Јапанци спремају сад да опколе и нападну Владивосток.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. — 1. јуна отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем маја истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец јуни обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Испити у овдашњим српским народним школама.

У основним школама биће испити овим редом: У петак, 3. (16.) јуна пре подне у школи на Малом Јарку; трећи дан Духова, 7. (20.) јуна пре подне на Ченеју, а после подне на Клиси; 8. (21.) јуна пре подне у Алмашкој и Јовановској школи, после подне I. разред женски и I. разред мушки; 9. (22.) јуна пре подне III. р. женске и III. р. мушке школе, после подне II. р. женске и II. р. мушке школе; 10. (23.) јуна пре подне IV. р. женске и IV. р. мушке школе, после подне V. р. женске и V. разред мушке школе. — У српској вишој девојачкој школи биће испити овим редом: У петак, 3. (16.) јуна пре подне у I. р., после подне у II. разреду; у суботу, 4. (17.) јуна пре подне у III. р., после подне у IV. разреду. — Благодарење ће бити у уторак, 14. (27.) јуна.

Лекар добротвор.

Јавили смо, да је у Дражђанима умро чувени лекар Лахман, који је лечио разне болести природним начином, помоћу сунца. Сада јављају из Дражђана

да је тај чувени лекар, који је постао жртва неуморног рада постао и велики народни добротвор. Он је оставио 4 милиона марака (скоро 4 и по милиона круна) на добротворне цељи.

Породична несрећа.

Велика несрећа дододила се Кезди Вашархељу. Жена Лазара Сабова удавила је нехотице своје мало дете које је са њоме спавало. Када се жена пробудила и видела несрећу, обесила се. И тако са непажње пало је два живота.

Забава.

Стручна удружења новосадских дрводељских, гвожђарских, кројачких, грађевинарских, штампарских, молерских и обућарских радника и раднички дилетантски збор, приређују у недељу 11. јуна (на католичке Духове), у свима просторијама Заплеталове гостионице и баште код Дунава „Велику летњу народну забаву“ са игранком, позоришном представом, декламацијама, лампионима, шаљивом наградном поштом, конфетима и другим шалама За време пауза и игранке свирање одабрана музика. Улазна цена од особе 60 филира, а од породице 1·40 к. Почетак је забаве у 7 и по сати у вече.

Пропало сто хиљада голубова поштоноша.

Белгијско друштво, које се бави обучавањем голубова за пренос писама, претрпило је велики губитак. Недавно су 200.000 голубова поштоноша пустили у Француској за Белгију, али од тога огромног броја више од 80 процената није дошло у Белгију. Наскоро по пуштању голубова, дигла се ужасна олујина, и држи се, да су многобројни голубови том приликом пропали.

Црнац што уједа.

Велики страх овладао је ових дана у близини паришке Сан-Ланске железничке станице. Тамо је стајао неки Црнац и просио. Жандар га спази и отера га са оног места, али се Црнац ускоро врати и настави прошњу. Жандар га хтеде отерати у полицију, Црнац то примети и почне бегати. У бегању опази атомобил-кола, која су јурила и вешто скочи у њих. У колима је било више деце, која се уплаше и нададу дреку. Кочијаш заустави кола и хтеде Црнца стерати с кола, али се овај стаде бранити и у тој одбрани опасно изуједа кочијаша по лицу и врату. Није боље прошао ни онај жандар, који је дотрчао да одбрани кочијаша. Напослетку једва шест људи савладаше Црнца и отераше га у полицију.

„Брзојави Застави“.

Стигли 28. маја

Криза у Угарској.

Будимпешта Кашаји се није вратио у Цариград, већ се налази на својем добру у Кеторњалаку. Према томе није истина да је брзојавно натраг зват.

Шведска и Норвешка.

Штокхолм. Наследник престола стигао овамо. Држи се да ће краљ захвалити на престолу, јер наследник престола и влада, хоће да поведу рат против Норвешке.

Кристијанија По целој Норвешкој поскидане су заједничке заставе и место њих истакнуте норвешке Свугде влада највеће одушевлење. Стортинг (сабор) одгодио се до уторника.

Потрес земље.

Цетиње. У Скадру је поново било три потреса земље.

Руско-јапански рат.

Париз. Цар је одговорио америчком посланику, да ће узети у своје руке ствар о миру. (Ово изгледа да је цар на леп начин одбио понуде посредовања. Те према томе до мира тешко да ће доћи. Пр. у. „З“.)

Петроград Лињевић јавља да је дошло до више окршаја између предстража и да су Јапанци у свима натраг бачени.

Из Русије.

Москва. Заступници земства на својој конференцији осим адресе цару договорили се и о тексту резолуције коју ће предати министарском комитету. Више чланова одпутовало је у Петроград да се известе хоће ли цар примити чланове конгреса.

● ПРОТИВ РЕОМЕ И КОСТОБОЉЕ ●

најсигурнији је на целом свету познати омиљени

КРИГНЕРОВ

РЕПАРАТОР

велика боца 2 КРУНЕ, мала боца 1 КРУНА.

Може се добити у апотекама.

ЧУВАЈТЕ СЕ ПОДРАЖАВАЊА!!!

Главно стовариште:

Ђорђа Крамера, апотека

код „КРУНЕ“ 1041 8—12

БУДИМПЕШТА, VIII. Калвинов трг

ШТАЈЕРСКО ЗЕМАЉСКО

купатило NEUHAUS

(bei Cilli)

приповнато топло алкалично купатило од 37 C° и гвожђаном изворском водом за пиће. 397 метара му је висина изнад мора. Железничка станица Целје (Cilli). 8 сати удаљено од Беча и од Будимпеште, 4 и по сата од Загреба а 5 и по сата од Трста. Топла купатила употреса гвожђане робе, електрична купатила, масажа, лечење шведском гимнастиком, електротерапија итд. 310 9—18

Изврстан успех лечења

код женских и живчаних болести, костобоље, реуме. болести мокраћне бешике, итд. Свака врста проваћања и забаве Изврсне гостионице, дивно шеталиште, поштанска и телеграфска станица. Умерене цене.

Директор и купалишни лечник Dr. Hiebaum. Обавештаје и проспекте шаље управа купатила бесплатно. Сезона од 1. маја до октобра (п. р.)

Имање на продају.

Једно пољско имање од 100 ХЕКТАРА удаљено од Шапца (Србија) обале Савске 2½ километара. Земљиште је I ве класе ораће, а има и разне шуме у величине 15 хектара, имање је груписано и има кућу са 2 собе и кујном и осталим принадлежностима. Засађено воћем 200—400 дрвета шљива и заграђено прошћем.

Најплоднији део земље у Србији. Кад би се имање парцелирало, могло би се продати хектар по 1200—1500 динара.

Продајна цена са шумом 100 000 а без шуме 80.000 динара.

Половина цене имало би се одмах положити а за другу половину на почек.

За даља обавештења, обратити се на потписатог.

ЖИВ. М. ПЕРИЋ

виши чиновник Београд. Кред. Завода.

478 2—3 Београд.

НЕ ОБИЋИМО СВОГА!

Д. ЈАСНИЋ, Нови Сад, житна пијаца бр. 16.

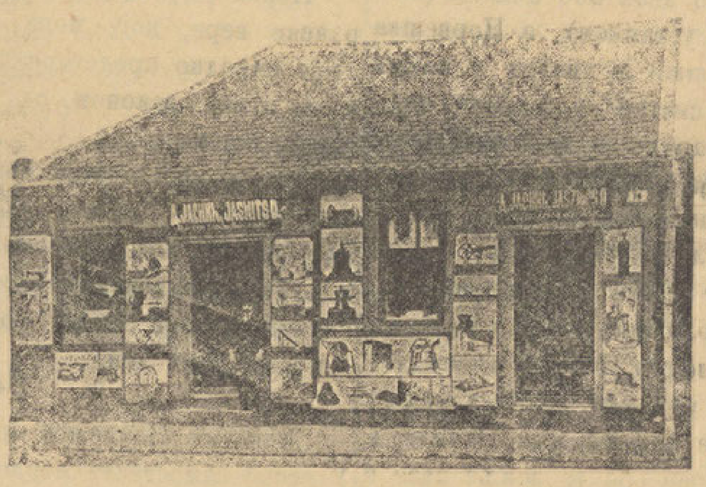

Велико стовариште пољопривредних машина чешке фабрике и шивећих машина немачког фабриката, као и техничких ствари, потребитих за машине: зејтина за машину и цилиндар, тавотмасти, кајиша, шина за бубањ, нитнова, платни, шнала, узаних и широких кајиша за шивење, жутог дрота, кучине, вула, итд. поњава, вреча, децимал- и баланц-кантарева, челичних глава за плугове, гвоздених плугова разне сорте; нарочито ове године јако тражени сечки имам најбоље сорте, а по јефтину цену.

Да сам до данас савесно и тачно а умереном ценом све моје пошт. муштерије послуживао, доказ је, што су се за ово кратко време одазвали неколико стотина, који су један другог препоручивали и не могу пропустити, а да се јавно не захвалим искреној браћи Бачванима, Сремцима, Банаћанима и Словацима, и молим их, да и у будуће свој свога у заштиту узме и један другог мени шаљу, а ја ћу свагда као и досад знати и оправдати то поверење.

Уједно лепа хвала на сећању Високопречасном господину Георгију Марјановићу архимандриту манастира Кувеждина, који је потребне машине код мене узео, као и пречасном господину, оцу игуману Сави Орловићу, настојатељу манастира Јаска, те молим, да и остала Високопречасна господа манастирска не заборавe на мене.

Желећи од Бога здравље и родну годину, бележим се са српским братским поздравом и велештовањем

155 20—20 Д. ЈАСНИЋ

ТРГОВИНА КУЋНОГ НАМЕШТАЈА

ЖИВАНОВИЋА и МАРКОВИЋА

(Пређе Божић и Мецинг,) НОВИ САД.

Дунавска улица бр. 36 у г. А. Пајевића кући.

Препоручује велико стовариште и богати избор кућног намештаја; за спаваће собе, ручаонице, салоне и т. д. са врло солидном послугом и умереном ценом. Сваком се дакле пружа прилика, да се може са сваковрсним кућним намештајем снабдети.

За солидну и брзу послугу јамче

С поштовањем

1160 14—52 ЖИВАНОВИЋ и МАРКОВИЋ

Нови Сад.

Тужба Румуна због манастира.

Превод с мађарског.

1907.77. 16. маја 1905. год.

Славном
будимпештанском кр. судбеном столу
као делегованом суду
Редовна тужба,

Јована Мецана православно-румунског архијепископа митрополита из Вел. Сибина.

Јован Ј. Папа арадског православно-румунског епископа из Арада,

Николе Попеја карансебешког православно-румунског епар. епископа из Карансебеша; заступника православне румунске цркве у Угарској — тужитеља заступљених по дру Емилу Бабошу адвокату из Будимпеште

против

Георгија Бранковића православно-српског патријарха архијепископа и митрополита као заступника српске православне митрополије у Угарској председника православно-српског синода и срп. нар. црк. саборског одбора из Карловаца.

Дра Георгија Летића темишварског српског епископа као председника темишварске српске православне епархијске конзисторије из Темишвара.

Гаврила Змејановића вршачког православног српског епископа као председника вршачке српске православне епархијске конзисторије и као настојатеља православног манастира Месића из Вршца.

Исака Дошена архимандрита као настојатеља православног манастира Бездина из Бездина.

Стевана Николића јеромонаха као настојатеља православног манастира Св. Ђурђа из Св. Ђурђа као тужени.

Ради установлења права властништва тужитеља на манастире који су остали у поседу и привременој јурисдикцији православне српске цркве у Угарској; ради саразмерног поделења ових и ради стављања под јурисдикцију и у посед тужитељима цркве манастира Бездина, Св. Ђурђа и Месића у име деобног дела са припадцима.

*

На основу II. зак. чл. од 1868. год. просто од биљеговине.

Славни кр судбени столе
као делеговани суде!

Румунски народ, који станује у југоисточном делу Угарске, а поглавито у некадањем такозваном Тамишком-Банату, односно у данашњој торонталској, тамишкој и крашо-северинској жупанији, нашло се по једногласном суду историчара овде још пре оснивања домовине и сљедовао је православну (ó. hitű) веру, коју је са малим изузетком и до данас задржао.

Овај православни народ имао је по наведеним историјским примесама своје цркве манастире и свештенике још пре него што је језгра српског народа по ослобођењу наше домовине испод турског јарма око 1690. године под вођством Арсенија Чарнојевића пећског патријарха дошла у нашу домовину и заузела место односно населила се у јужним крајевима њенима, који су већим делом од Турака опустошени били и ради признања услуга, које је учинио у борбама против Турака за ослобођење хришћанства добио је од тадањих владалаца извесне повластице, по којима је његов патријарх добио привремену јиридикцију над целим народом грчко не сједињене сада православне вере у Угарској, над његовим стештеницима, црквама, манастирима и имањем ових, па на основу ових повластица узео је под црквену администрацију и управу све православне цркве манастире који су се овде нашли, и тако су услед овога новог црквеног устројства дошле све црквене установе православне вере, цркве и манастири са свим својим имањем у посед и заједничку употребу православне цркве која је стајала под нераздељивом заједничком црквеном поглавицом, који није био везан за народност.

Ова општа црквена власт карловачких патријарха постојала је до 1864. односно 1868. године када је краљевским највишим отписом од 24. дец. 1864. г. и односно допуњавајући део овога сачињавајућом наредбом владе од 1864. год. 24. децембра бр. 8642|864, упућеног на Андрију Шагуну велико-сибинског епископа за Ердељске и Угарске Румуне православне вере основана, односно успостављена засебна самостална и са српском равноправна православна румунска митрополија.

Пошто је по овом кр декрету велико-сибинска православна епископска епархија подигнута на самосталну митрополију њој су придати ради заокружења тим начином засебно подигнуте православне румунске митрополије из дотадање заједничке православне митрополије арадска православна румунска епархија са целим територијумом, даље на територијуму тамишке-торонталске жупаније четири протопрезвитерата и новопостављена, односно успостављена каран-себешка православна румунска епархија на територијуму Крашо-Северинске жупаније и уједно је у начелу и у опште изречена правична деоба помешаних општина, црквеног имања и манастира, односно упућен је са највишег и најпозванијег места српски црквени сабор, да у овом предмету створи правичну награду.

Ово највише расположење подигнуто је у правомоћност и по успостављању устава, јер је у IX. зак. чл. од 1868. год. (у §-у 2). изречено, да се за православне Румуне успостављена, са српском равноправна митрополија узакоњује, и на њу се протеже важност X. зак. чл. од 1792. године

Цитирани 8. §. IX. зак. чл. од 1868 године чини даље и то расположење, да се сваковрсна потраживања која настану услед раздеобе две митрополије, у колико се не би могла нагодбом пречистити имају решити путем редовног суда који ће делоговати Његово Величанство.

Пошто је на основу овога зак. чл. и услед молбе изаслатог саборског мешовитог одбора 1874. године овде B·/. прикљученом министарском одредбом бр. 20180/874. која саопштава превишњу одлуку, за решавање свих спорних ствари, које услед црквене деобе постану одређен пештански (сада будимпештански) кр. судбени сто, с поштовањем потписани архиепископ - митрополит и односно мој претходник блаженепамети Мирон Роман, архијепископ-митрополит као тужитељи покренули смо пред овим судом више парница ради деобе црквеног имања односно досуђивања истога православној румунској цркви у оним помешаним црквеним општинама у којима није пошло за руком да се деоба имања пријатељском нагодбом тако спроведе, као што је то констатирано у овде под C·/. приказано Његовим Величанством потврђеном карловачком поравнању склопљеном 1871. године од народно-црквеног сабора изаслатим мешовитим одбором и као што је овакова деоба имања у многим помешаним општинама делом мирним путем, а делом путем парнице фактично и спроведена.

На основу нагоде садржане у споменутом начелном уговору добила је одељена православна румунска црква у смислу уговора фондова свој део из дотле заједнички поседованих верско-црквеног и научно школског фонда.

Међу црквеним институцијама које су до успостављења православне румунске митрополије стојале под јурисдикцијом и у поседу јединствене неподељен православне цркве под заједничком црквеном поглавицом и заједничком црквеном управом заузимали су важно место манастири који имају засебно имање и сопствен делокруг у погледу управљања својим имањем и стоје под руковањем калуђера односно манастирских настојатеља.

Споменуте верске институције са светим свр-хама, манастири сачињавајући засебан део организације наше православне цркве ради вршења црквене мисије подигнути су на земљишту наше домовине још у најстарија доба, манастири који услед јерархијског оцепљења такође подпадају под деобу и који су непрестано били у поседу јединствене православне цркве само су привремено ступили под јурисдикцију заједничких црквених поглавица који су себе називали патријарсима српског, румунског и рутенског народа, но без да су тиме изгубили карактер институције заједничке цркве, па је тим мање могла добити на њих искључиво право својине и поседа или јурисдикције засебно основана српска православна црква, која је доцније добила карактер народне цркве и под чијом јурисдикцијом су привремено остали сви манастири изузевши манастир Ходош-Бодрог који стоји под нашом јурисдикцијом.

Према овоме ови су манастири приликом деобе јединствене црквене управе у год. 1864. односно 1868. само привремено остављени под дотадањом заједничком црквеном јурисдикцијом т. ј. дотле док деоба ових путем поравнања или путем парнице не буде спроведени.

Своје захтеве на деобу заједничких манастира пријавила је православна румунска црква односно њена делегација српском сабору и предложила је тако скроман и правичан предлог за деобу по коме је *путем пријатељског споразума осим* сходно интенцији израженој у највишим отпису приложеним под A·. захтевала путем пријатељског споразума осим манастира Ходош-Бодрога који лежи у арадској епархији и као такав стоји у поседу православне румунске цркве још она три манастира, Бездин, Св. Ђурађ и Месић који лежећи на земљишту на коме скоро чисто румунски народ станује, већ према својим географским односно етнографским одношајима као и обзиром на позив манастира треба да се ставе под власт православног румунског митрополита.

Но пошто се православна српска црква у овом погледу ставила на сасвим негативно становиште ослањајући се на ону фикцију, да су ова света места Срби основали и противно заједничком карактеру манастира и њиховог позива тако и противно споменутом кр. отпису, којим је црквени сабор упућен, да у погледу манастира склопи нагоду, деобу манастира већ и у начелу перхоресцирао, јер је српски сабор од 1879. године по гласу овде под Д·. у српском оригиналу и мађарском оверовљеном преводу приказаног записника у тој седници својој држаној 26. октобра под бројем 595. донео такову одлуку, по којој није вољан ни један једини министар уступити одељеној православно румунској цркви.

По овоме пошто је у више маха учињен покушај од стране мојих пок. предходника барона Андрије Шагуне и Мирона Романа архијепископа митрополита у предмету нагоде без успеха остала и пошто сам потписани митрополит 1904. године више пута на прво туженог упућеним позивима поравнање такође покушао но које такође без успеха остало, приморани смо у погледу овога дела задржаних заједничких црквених установа употребити онај законити пут, који је Његово Величанство и угарско законодавство у овом погледу одредило т. ј. стати на пут парнице.

Пре него што би прешли на предмет парнице, морамо споменути тај факт, да смо све учинили, ради пријатељског уређења и решења ове већ давно in suspenso налазеће се ствари и да би парницу избегли, а све у тој нади да ће представници српске цркве дошавши до боље и правичније увиђавности ствар манастирску у смислу највишег упутства садржаног у прилогу под A·|. са нами ванпарбеним путем свршити, почетак парнице одлагали смо од године до године шта више 1902. године када је православно-румунски саборски одбор у начелу одлучио да се парница покрене претходно смо још и непосредно код Његовог Величанства учинили покушај да се манастирско питање административним путем среди и реши, полазећи са онога одређења садржаног у највишем отпису под A. по коме је Његово Величанство благоизволело себи задржати решење у још не решеним питањима проистичући из јерархијске деобе; потписани смо 1902. године подастрели Његову Величанству нашем Краљу угарскоме најпонизнију представку са том најпонизнијом молбом, да Његово Величанство изволи гореспоменута три манастира подчинити јурисдикцији православно-румунског митрополита, односно потписаних црквених поглавица.

Из извешћа кр. уг. министарства б. и ј. н. бр. 46393 902 приложеног под E. види се да Његово Величанство у смислу своје највише одлуке од 29. јуна 1902. године није сматрало сагласним са уставним правним поретком, да у ову ствар непосредно утиче, односно да исту реши, позивајући се на своју највишу одлуку издану у Бечу 3. маја 1902. године (која се налази код овога кр. судбеног стола под бр. 15785. 1902.) благоизволео је нас са овим захтевом упутити на судски пут означен у 8. §. IX. зак. чл. 1868. године.

Манастири који су услед расцепљења бивше заједничке грчко-источне (грчко-несједињене) опште цркве постојеће на територијуму угарске круне још неподељени остали следећи су:

I. У поседу и под влашћу тужених:

1.) Манастир Беочин у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му се састоји из земљишног поседа 1536 ј. 232 □ са кат. чистим приходом у 5856 К. 02 пот. у вредности од 117.120 К. 40 пот., здања у вредности од 208.000 К. права повластице 36 110 К 84 пот, вредностни папири 237.184 К. 62 пот. драгоцености у вредности 3469 К. опрема 15.495 К. 94 пот., остале покретности 21.582 К. 12 пот., вредност читавог имања 628.962 К. 92 пот.

2.) Манастир Бешеново у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му се састоји из 1191 ј. 955 □ земљишног поседа, са кат. чист. приходом 2835 К. 30 пот. у вредности од 56.700 К 60 пот, зграда у вредности од 90.800 К права у вредности од 200 К. предносни папири 51260 К. драгоцености у вредности од 8778 К. опрема 10624 К, 12 пот. остале покретности у вредности од 14132 К. 09 пот. вредрост читавог имања 232494 К. 81 пот.

3.) Манастир Фенек у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му је 975 ј. 499 □ земљишног поседа са кат. чистим приходом 3723 К. 23 пот. у вредности од 74447 К. 60 пот., здање у вредности од 264566 К. вредносни папири 4694 К. драгоцености 1132 К. опреме 10096 К. остале покретности 7542 К. 40 пот. целокупно имање 252448 круна.

4.) Манастир Гргетег у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије имање

му се састоји 2830 ј. 482 □ земље, са кат. чист приходом 23.124 К. 18 пот. у вредности 502.483 К. 60 пот. здања у вредности 173.220 К у папирима од вредности 74604 К. 10 пот. драгоцености 2284 К. опреме 35054 К. 88. пот. остале покретности 15167 К. 99 пот. целокупно имање 802.914 К. 07 потура.

5.) Манастир Хопово у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му је: 1624 ј. 54 □ земље, са кот. чист. приходом 6219 К. 94 пот. у вредности од 124398 К. 80 пот. здања 312.400 К. права 1600 К. у вредносносним папирима 105.960 К. драгоцености 13844 К. опреме 15922 К. 40 пот. остале покретности 25913 К. 35 пот. вредност целокупног имања 600.038 К. 55 пот.

6.) Манастир Јазак у сремској жупанији на територијуму карловачке митрополије, имање му је 1572 ј. 813 □ земље, са кат. чист. приходом 4402 к. 98 пот. у вреднос и од 88059 к. 60 пот., здање 367300 к, права 600 к. у вредн. папирима 6754 к. опреме 19924 к. 40 пот. остале покретности 4181 к. 29 пот. вредност целокупног имања 519299 к. 29 пот.

7., Манастир Крушедол у сремској жупанији на територијуму карловачке архиепископије, имање му је 2394 ј. 729 □ земље, са кат. чист. приходом од 34544 к. 72 пот. у вредности од 690.894 к. 40 пот. здања 190.000 к. права 4000 к. у вредн. папирима 89.860 к. 64 пот. драгоцености 51.982 к 80 пот. опреме 10.629 к. 88 пот. остале покретности 14.600 к. 60 пот. вредност целокупног имања 1.051,968 к. 38 пот.

8.) Манастир Кувеждин у сремској жупанији на територијуму карловачке архиепископије, имање му је 1439 ј. 931 □ земље, са кат. чист. приходом од 5787 к. 40 пот. у вредности од 115.748 к. здања 265.089 к. 40 пот., вредносни папири 135.163 к. 12 пот., драгоцености 2469 к. опрема 37.684 к. 89. пот. остале покретности 19.849 к. 72 пот. вредност целокупног имања 576.004 к. 04 пот.

9.) Манастир Раковац у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му је 1657 ј. 1159 □ земље са кат. чист. приходом 2367 к. 90 пот., у вредности 47.358 к. здања 137.200 к. права 2400 к. вредносни папири 62.558 к. 36 пот драгоцености 4290 к. 80 пот. опреме 12.746 к. 24 пот. остале покретности 14.483 к. 04 пот. вредност целокупног имања 241.037 к. 04 потура.

10.) Манастир Вел. Ремета у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије имање му је: 481 ј. 785 □ земље, са кат чист. приходом 2665 к. 76 пот., у вредности 53.315 к. 20 пот., здања 86.200 к. права 16.000 к. у вредносним папирима 16.760 к. драгоцености 1160 к. опреме 9191 к. 90 п., остале покретности 12.007 к. 38 пот.. вредност целокупног имања 174.634 к. 48 потура.

11.) Манастир Мала Ремета у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије имање му је 512 ј. 66 □ земље, са кат. чист приходом 4726 к. 44 пот., у вредности 94.528 к. 80 пот., здања 75.000 к. права 600 к. у вредносним папирима 30.500 к. драгоцености 987 к. опреме 4705 к 30 пот., остале покретности 3024 к. 36 п., вредност целокупног имања 210.345 кр. 46 пот.

12.) Манастир Шишатовац у сремској жупанији, на територијуму карловачке архијепископије имање му је: 1267 ј. 1263 □ земље, са кат. чист. приходом 6310 к. вредност 126.200 к. здања 443.900 к. права 12.000 к. у вредносним папирима 40.454 к. драгоцености 40.360 к опреме 37.628 к. 40 пот. остале покретности 29 604 к. 90 пот. вредност целокупног имања 730.147 к. 30 пот.

13.) Манастир Привина-Глава, у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му је 1125 ј. 941 □ земље, са кат. чист приходом 6381 к. 06 пот. вредност 127.621 к. 20 пот. здања 206.006 к. у вредносним папирима 64.328 к. 90 пот., драгоцености 958 к. опреме 17.856 к. 20 пот. остале покретности 12.962 к. вредност целокупног имања 430.426 к. 30 пот.

14.) Манастир Врдник Раваница на територијуму карловачке архијепископије, имање му је: 1686 ј. 1198 □ земље, са чистим приходом од 3861 к. 24 пот. вредност 77.224 к. 80 пот. здања 299.700 к. у вредносним папирима 25.300 к. драгоцености 35.540 к. опреме 12.871 к. 10 пот. остале покретности 18.001 к 08 пот вредност целокупног имања 465.626 к. 98. пот.

15.) Манастир Бођан у бач-бодрошкој жупанији на територијуму бачког владичанства имање му је: 227 ј. 818 □ земље, са кат. чист. приходом 1703 к. 40 пот., вредност 34.068 к. здања 145.400 к. у вредносним папирима 2300 к. драгоцености 552 к. опреме 7834 к. остале покретности 14.289 к. 30 пот. вредност целокупног имања 204.443 к. 30 пот.

16.) Манастир Ковиљ у бач-бодрошкој жупанији, на територијуму бачког владичанства, имање му је: 1892 ј. 872 □ земље, са кат. чист. приходом 15.187 к. 22 пот. вредност 303. 744 к. 40 пот. здања 192 600 к. права 40.000 к. у вредносним папирима 7626 к 22 пот., драгоцености 1 52 к опреме 68 753 к. остале покретности 13.909 к. 50 пот. вредност целокупног имања 633.785 к. 28 пот.

17.) филијала Базијаш у крашо-северинској жупанији на територујуму вршачког владичанства имање му је: 2 ј 988 □ земље са чист. кат. приходом 3 к. 16 пот., вредност 63 к. 20 пот. здања 30.600 к. остале покретности 1072 к. 40 пот. вредност целокупног имања 31.736 к. 60 пот.

18.) Манастир Бездин у тамишкој жупанији на територијуму темишварске православне српске и православне румунске епархије, имање му је 2658 ј. 1555 □ земље са чист. кат. приходом 18.356 к 60 п. вредност 367.128 к. здања 109.480 к. права 2600 к у вредносним папирима 74 500 к. у драгоценостима 7520 к опрема 30.070 к. остале покретности 10.657 к. 80 пот. вредност целокупног имања 601.955 к. 80 пот.

19.) Манастир Св Ђурађ у темишварској жупанији на територији темишварске православне српске и каран-себешке православне румунске епархије, имање му је 1334 ј. 1466 □ земље, са кат. чист. приходом од 10.619 К. 28 п., вредност 212.388 К. 60 п., здања 144.200 К., права 700 К у вредност. папирима 9 516 К. 86 п. драгоцености 2.061 К. 40 п. опреме 20 140 К. 90 п., покретности 12.908 К. 20 п. вредност целокупног имања 399.851 К 56 потура.

20.) Манастир Војловица у торонталској жупанији на територијуму вршачког владичанства, имање му је: 1235 ј. 1258 □ земље, са чистим кат. приходом 9.794 К. 88 п., вредност 195.897 К., 60 п. здања 93.600 К., у вред. папирима 1200 К. драгоцености 640 К.. опреме 22.360 К., остале покретности 17.843 К., вредност целокупног имања 331.540 К. 40 п.

21.) Манастир Златица у крашо северинској жупанији, на територијуму грчко-источне православне српске и каран-себешке православне румунске епархије, имање му је: 291 јут. 852 □ земље, са кат. чист. приходом 2116 К. 14 п., вредност 42.322 К., 80 п., здања 37.100 К., права — у вредн. папирима 6.800 К., опреме 1.008 К остале покретности 2192 К., вредност целокупног имања 89.422 К. 80. пот.

22.) Манастир Лепавина у беловарско-крижевачкој жупанији, на територијуму пакрачког владичанства, имање му је: 515 ј. 553 □ са кат. чист. приходом 1.759 К. 82 п. вредност 35.196 К. 90 п., здања 77.980 К., права 240 К., у вредн. папирима 3.882 К. 18 п., драгоцености 426 К. 18 п., опреме 22.446 К. 90 п., остале покретности 6.114 К. 60 п., вредност целокупног имања 146.306 К. 08 пот.

23.) Манастир Пакра у пожешкој жупанији на територијуму пакрачког владичанства, имање му је 881 ј. 878 □ земље са кат. чист. приходом 1.451 К. 74 п. вредност 29.034 К. 80 п., здања 61.140 К., драгоцености 3.802 К, опреме 2.262 К. 50 п. остале покретности 620 К. 60 п., вредност целокупног имања 97.462 К. 90 п.

2.4) Манастир Ораховица у вировитичкој жупанији, на територијуму пакрачког владичанства, имање му је: 1613 ј. 223 □ земље, са кат. чист. приходом 4.572 К. 46 п. вредност 91.449 К. 20 п. здања 98.000 К. права 20 К., вредност папирима 1900 К., драгоценостима 1.840 К., опрема 12.276 К., остале непокретности 46.092 К., 20 п. вредност целокупног имања 251.577 К. 40 п.

25.) Манастир Гомирје у модрушко-ријечкој жупанији, на територијуму горњо-карловачког владичанства, имање му је: 795 ј. 1034 □ земље са кат. чист приходом 2157 К. 40 п., вредност 43.148 К —, здања 39.100 К. у вредносним папирима 22.300 К., у драгоценостима 376 К., опреме 1.138 К., остале покретности 2.638 К., вредност целокупног имања 107.562 К.

26.) Манастир Месић, у тамишкој жупанији на територијуму вршачке православне српске и карансебешке православне румунске епархије, имање му је: 1416 ј. 1240 □ земље, са кат. чист. приходом 2.920 К. 90 п., вредност 58.418 К., здања 73.000 К., у вредн. папирима 133.800 К., у драгоцености 537 К., опреме 214 К., остале покретности 5.764 К. 26 п. вредност целокупног имања 271.733 К. 26 п.

27.) Манастир Грабовац у пожешкој жупанији на територијуму будимског владичанства, имање му је: 158 ј. 1412 □ земље са чистим кат. приходом од 1.931 К. 20 п. вредност 38.624 К. — здања 22.900 К., у вредностним папирима 11.400 К. драгоцености 1.624 К. 90 п., опрема 2.678 К., остале покретности 1.795 К., 94 п. вредност целокупног имања 109.022 К. 72 п.

II. У поседу по нами заступљене православне румунске цркве налази се:

Манастир Ходош-Бодрог у темишварској жупанији утеловљен је арадској православној румунској епархији, имање му је: 1184 ј. 1407 □ земље, са кат. чистим приходом 6269 К. 52 пот. у вредности 125.790 К. 40 п., 7 ј. 1208 □ виноградског земљишта са кат чистим приходом од 37 К. 90. у вредности од 758 К. здања 59.200 К., права 100 К., вредносни папири 17.300 К. драгоцености 259 К., опреме 8050 К., остале покретности 2180 К., вредност целокупног имања 215.068 К. 40 п.

Према овоме је, по разделењу Угарске православне (грчко не сједињене) јединствене цркве у управном погледу а при народном карактеру, остало од манастира који су били у заједничкој употреби у привременом поседу и под управом тужених 27 манастира са имањем у вредности од 10.192.676 К 32 п. док је на против у поседу одељене православне румунске цркве и под нашу јурисдикцију дошао само један манастир, који је већ претходно био утеловљен православној румунској арадској епархији са имањем у вредиости од 215.968 К 40 п.

Обзиром на то, што сада набројани манастири сачињавају верске институције заједничке православне (ó hitű) вере и обзиром на то, што је на оном делу земљишта Угарске круне где се ови манастири налазе, румунски народ православне вере у већини спрам српског народа православне вере, имала би права са српском равноправна православна румунска митрополија тражити, да се сви манастири бар у једнаком саразмеру поделе, но пошто не желимо комплицирати стање ствари, и деобу на овај начин отештати, тражимо само оне манастире, који леже на левој обали реке Тисе, где је румунски народ у претежној већини, па се према томе а по определењу манастира и по интенцији садржаној у прев. кр. одлуци од 1864. год. и у IX. зак. чл. од 1868. год. као и по правним начелима садржаним у нагодби под C имају сматрати као правичан деобни део одељене православне румунске цркве.

У погледу спровађања деобе ових манастира могућа су само два начина и то: или да се сви т. ј. сваки појединн манастир (са имањем које му припада) узме под деобу, или да се један део набројаних манастира у целини са свим својим имањем даде једној, а други другој заинтересованој странци; први начин се обзиром на природну и канонску нераздељивост ових светих места као, и обзиром на штетну и непелисходност оваке усељене деобе у опште не показује дозвољеним и могућим, те према томе смо приморани прибећи другом деобном начину, који се у сваком погледу и показује добрим и целисходним а и одговара највишој и најнадлежнијој интенцији садржаној у највишем отпису приложеном под A..

У колико тужена црква пристаје на овај рационалан, целисходан и са највишег места контеплиран начин деобе, односно ако славни делеговани суд прихвати деобу у смислу завршног петитума ове наше тужбе и односно ову одреди, у том случају православна румунска црква, осим манастира Ходош-Бодрога, који је већ у њеном поседу и овом тужбом тражених манастира Бездина, Св. Ђурђа и Месића друге манастире не потражује, но ако би се услед противљења тужених деоба може бити тако извршила, да се нама ова три манастира т. ј. Месић, Св. Ђурађ и Бездин само делимично нама досуде или може бити, да на то будемо обвезани, да од имања ових искључиво тражених манастира један део било у природи било у готовом новцу у име отштете платимо туженој цркви у овоме ненадамом случају приморани би били задржати своје потраживање и на остале (грчко источне) православне манастире односно тражити сличну деобу свију православних манастира.

После овога прећи ћемо на подробно описивање од нас тражених манастира и изнећемо њихове одношаје:

I. Тако звани Бездински манастир лежи на земљишту политичне општине Мунар, (срез ново арадски) жупанија тамишка и стоји под јурисдикцијом темишварске православне српске епархије, односно под јурисдикцијом друготуженога као епископа дијецезана, који сада води ствари овога манастира архимандрит Исак Дошен као настојатељ (игуман) манастирски, односно он рукује имањем манастирским уз контролу епископа дијецезана.

Имање овога манастира од прилике 2658 ј. 1255 □ земље са манастирским здањем (46 редни број) и осталим зградама укњижено је у овде под F., приложеном 50 гр. ул. општине Мунар под редн. бр. 1—53 као „фонд грчко несједињеног манастира Бездина, као племићко имање Мунар“ („Klosterfond Bezdin gr. n u. als adeliges Sut Munár).

Становништво општине Мунар, чисто је румун-

ско и у њој непостоји ни српска црква ни српски свештеник и као чисто православна румунска општина, припада арадској румунској епархији.

Својину овога манастира сачињавају још непокретности уведене у овде под G. приложеном грунт. улошку општине Павлиш (срез Мала-Радна) бр. 459. А 2117. топ. бр. 5. јут. 800□ оранице и 968—988 топ. бр 9. ј. 1354□ винограда, двориштч и муљарнице (Présház)

Као што се из прикључених грунт. извода може видити, ове непокретности биле су изворно и непрестано укњижене на име „Бездинска грчко несједињена игуманија“ (Gr n. u. Abtei zu Bezdin) док нису у најновије време — у августу месецу 1904. год. без нашег знања и без да смо питани — тужени убележбу поседника једнострано променули на име „Бездински православни српски манастир“, што нам је тек сада из набављених грунтовних извода до знања дошло; но овако једнострана измена по природи ове парнице и пошто се делокруг делегованог суда простире на свакавремена потраживања и најпосле по начелним одлукама садржаним у пресудама донесенима у сличним парницама по нас је са саевим ирелевантна и не може спречити остваривање наших правних захтева.

Чист кат. приход земље овога (Бездинског манастира) износи годишње 28.356 круна 40 пот. а на основу овога израчуната вредност 367,128 круна, осим тога вредност здања сам манастир односно тужени (у својој претставци кр. угар. министарству богочасти и јавне наставе) цене на 109,480 кр. о осталом покретном имању пак поднели су следећи рачун: права 2600 кр. вредносни папири 74.500 кр. драгоцености 7520 кр. опреме 30070 кр. остале покретности 10147 кр. 80 п.

Према томе по податцима самих тужених износи вредност покретног и непокретног имања овог манастира 601.955 кр. 80 пот.

II. Манастир Св. Ђурађ, који лежи у тамишкој жупанији (срез Дета) такође стоји под јурисдикцијом темишварске православне српске епархије односно ондашњег епископа (друго туженог), а настојатељ (игуман) овога манастира је Стефан Николић, јеромонах.

Непокретно имање овога свето-ђурђевскога манастира налази се у грунтовним улошцима бр. 1., 4., 5., 6., 7., 33., 39., 45., 63., 68., 69. и 93. манастира Св. Ђурђа, које овде под H., J, K., L, M, N, O, P, R, S, T. U прикључујемо и износи по признању тужених 1334 јутра 1466 □ са катастралним чистим приходом 10 619 кр. 28 п., а по овоме израчуната вредност 212.385 кр. 60 п.

Земљиштни посед самога манастира налази се у прикљученом 69. гр. ул., а право власништва укњижено је на „Грчко несједињен верски фонд“ односно „св. Ђурађ грчко несједињен манастир као племићко добро (Gr n u Religions fond Adeliges Gut Gr. n u. Kloster-Szent-György), по томе се ове непокретности већ по самом грунтовном стању немогу сматрати власништвом православне српске цркве односно таковима које спадају под црквену јурисдикцију ове.

Непокретности убележене у другим гр. улошцима незнатне су и по највише се састаје из таковних контрактуалних кућа на које манастир има само главно право власништва до чим је право уживања земљишта и својина зграда укњижена у корист приватних особа наведених у изводима.

Становништво општине манастира св. Ђурђа као и околине му скоро је искључиво румунско.

Овај манастир има по гласу већ наведеног извода осим горе наведеног земљишног поседа још следеће имање као: зграде 144.20 кр., права 700 кр., вред. папири 9.51 кр. 86. п.; драгоцености 2.061 кр. 40 п.; опреме 20.140 кр. 90 п.; остале покретности 12.908 кр. 20 п. Према томе минимална вредност читавога имања износи по податцима самих тужених 399.851 кр. 56 п.

III. Податци који се односе на манастир *Месић* у тамишкој жупанији у срезу вршачком јесу следећи: Манастир лежи на територијуму карансебешке православне румунске епархије и стоји под непосредном јурисдикцијом и управом вршачке православне српске епархије односно ондашњег епископа (треће туженога) и односно њене конзисторије; сам манастир и односно цркву истог, ова црквена власт је пре неколико година дала затворити, част игуманску (манастирског настојатоља) укинула је односно није више попунила и за то имањем манастирским сада рукује вршачка православна српска конзисторија, земља издаје непосредно под закуп и располаже са приходом.

Имање овога манастира налази се у 1. грунтовном улошку општине Месић који овде под В. прилажемо и износи 1416 ј. 1240□ чији кат. чисти приход 2920 кр. 90 п.

Осим ових земаља има манастир (по горе споменутом званичном исказу тужених) још следеће непокретно и покретно имање: здање 73.000. кр. вредносни папири 133.800 кр. драгоцености 537 кр. опреме 214. кр. остале покретности 5764. кр. 26. п. дакле вредност целокупног имања износи 271 733 кр. 26. п.

Горње непокретности су приликом уређивања грутовнице у г. 1893. са изостављањем власничког наслова убележење као: „фактичан поседник Месићки грчко-источни несједињени манастир“, ову изворну убележбу која одговара заједничком црквено-правном карактеру манастира изменио је карловачки саборски одбор 1904. године без нашега знања и без да нас је известио и допунио је односно исправио име вл сника (види В. 4.) додавши атрибут „српски“, но ова једнострана измена (која смера на мистификацију заједничког карактера манастирског) неможе прејудицирати нашим захтевима. — Осим горњих непокретности означене су као ограничена својина манастирска земљишта т. зв. контрактуалних кућа убележена у гр. ул: општине Месић бр: 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9, дочим је својина зграда и право употребе земљишта укњижено у корист појединих приватних особа; у погледу ових последњих поседа манастир односно црквена власт не ужива и неупражњава никаква права.

Карактер овога манастира као и саме општине Месић је чисто румунски у колко је становништво (762 душе) чисто румунско и због тога као чисто румунска црквена општина утеловљена је карансебешкој православној румунској епархији.

Напред наведени манастири са свим својим имањем, пошто су чисто верске православне веро-исповести заједничке институције имају се услед деобе до године 1864. односно 1868. постојеће јединствене (карловачке) православне митрополије и услед узпостављања са њоме равноправне и од ње независне велике сибињске православно-румунске митрополије поделити на две раздељене митрополије и то тако као и сво друго заједничко имање и институције т.ј. има се вековима постојећа правна и поседовна заједница у погледу ових манастира заједничке природе њиховог имања у смислу под А. приложене највише наредбе односно у смислу IX. зак. чл. од 1868. године раскинути и од нас тражени горе наведени манастири са свима припадцима и имањем њиховим пустити под нашу јурисдикцију и предати у наш посед, на основу свега овога путем нашег под Z_1, Z_2, Z_3, опуномоћеног заједничког правног заступника подносимо ту учтиву молбу славном кр. суду као горе наведеном највишом одлуком Његовог Величанства и у допуну ове под бр: 15785. ех 1902. изданом највишом одлуком делегованом суду: да изволи за предузимање ове наше тужбе рок одредити и на овај: *Георгија Бранковића* православног архијепископа митрополита и патријарха, карловачког становника као поглавицу и општег универзалног заступника православне српске цркве и митрополије у Угарској и као председника и законитог заступника православног српског синода и нар. црквеног сабора односно саборског одбора (као управе карловачких српских нар цркв. фондове и заклада) путем карловачког кр. среског суда на друго примерку ове тужбе;

Дра Георгија Летића, темишварског православног српског епископа, темишварског становника као председника епархијске конзисторије и као непосредног претпостављеног манастира Бездина и св. Ђурђа путем темишварског кр. среског суда на трећем примерку тужбе;

Гаврила Змејановића, вршачког православног српског епископа, вршачкога становника као председника вршачке православне српске конзисторије и као настојатеља и садашњег управитеља православног манастира Месића, путем вршачког кр среског суда на четвртом примерку тужбе:

Исака Дошена, архимандрита као настојатеља (игумана) бездинског православног манастира и ондашњег становника путем ново-арадског кр. среског суда на петом примерку тужбе;

Стефана Николића, јеромонаха као настојатеља манастира Св. Ђурђа и ондашњег становника путем кр. средског суда у Дети на шестом примерку тужбе, нас пак путем нашега адвоката на напису позвати и по свршеној расправи парнице а на основу наших доказа које ћемо у парничним списима изнети путем пресуде изрећи:

Да су тужени као законити заступници православне српске цркне односно митрополије, даље темишварске и вршачке православне српске епархије и као настојатељи манастира Бездина, Св. Ђурђа и Месића дужни, уз обвезу и са правном моћи за по њима заступану српску православну митрополију, епархије, манастире и све њихове институције власти и органе:

1.) признати, да су сви православни манастири на земљишту угарске круне заједничке верске установе угарске православне српске и православне румунске цркве, да имање ових сачињава заједничко имање ове цркве на које институције и њихово имање православна румунска црква услед јерархијске деобе има једнако право и томе је овлашћена тражити деобу манастира и њиховог имања услед овога: дужни су тужени трпети, да се црквена јурисдикција над православним манастирима на територијуму Угарске међу две заинтересоване митрополије тако подели, да се манастири који леже у пределима у којима у претежној већини румунски народ станује а који се сада налазе под јурисдикцијом и у поседу тужених са свим њиховим имањем из свезе са православном српском карковачком митрополијом излуче и да се утелове и ставе под јурисдикцију велике сибинске митрополије подигнути за православне верне румунске народности у Угарској.

2.) Према томе дужни су тужени солидарно као поглавице и заступници карловачке православне српске митрополије и темишварског и вршачког православног српског владичанства и епархија односно као поседници тражених манастира осим манастира Ходош-Бодрога који стоји под нашом црквеном јурисдикцијом и у нашем поседу у име деобног дела који нама припада од заједничких манастира уз признање права власништва уступити у посед и под црквену јурисдикцију по нами заступљене православне румунске цркве тражене манастире Бездин, Св. Ђурађ и Месић са свим њиховим покретним и непокретним имањем и правима и у року од 15 дана и под теретом оврхе предати под управу заступницима православне румунске цркве ова три манастира са свим њиховим имањем правима, припадцима и приходима.

3.) Даље су дужни тужени трпити, да се према овоме грунтовна убележба тако измени односно поправи:

а.) у погледу манастира Бездина да се на листу В. 50. грунтовног улошка општине Мунар право власништва укњижи на име „Бездински православни румунски манастир“; даље да се на месту В. 2. 859. грунт. улошка општине Паулиш спроведена убележба у корист „Бездинског српског манастира“ брише и место овог да се право власништва поправи односно укњижи на име „Бездински православни румунски манастир“.

в.) У погледу манастира Св. Ђурђа. да се на листу В. ондашњих гр. уложака бр. 1, 4, 5, 6, 7, 33, 39, 45, 63, 68, 69 и 93. право власништва укњижи у корист „Св. Ђурђевског православног румунског манастира“.

с.) У погледу манастира Месића, да се у I грунтовну улошку општине Месић на листу В. 4. извршена убележба (исправка) брише и у место овога да се право власништва укњижи на име „Месићски православни румунски манастир“.

На послетку пошто је покретање ове парнице учинило не избежним окрутно држање односно одбијање поравнања од стране тужене цркве односно њених заступника, да се тужени солидарно обвежу да имају у истом року и под теретом оврхе платити трошкове који су се у овој парници појавили и који још настали буду и који су овде под X. нарачунати.

С поштовањем Јован Мецан, православно-румунски архијепископ и митрополит. Јован Пап, арадски православни румунски епархијски епископ. Никола Попеа, карансебешке православно-румунски епархијски епископ.

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу а чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну акост уништили. **Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити,** који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем приобћити Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, **онда ће нестати тих тајних болести.**

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод **др. Палоца, бившег болничког лечника, специалисте** (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника **са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини,** Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година **др. Палоци са његовим специалним начином** лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, бепике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. **За женске посебна чекаоница и посебан улаз.** Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само бољег за одговор приклопити). Након докончаног лечења писма се шале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: **Др. Палоц бивши болнички лечник, специалиста Budapest Kerepesi út 10.** 128 13—

Поседници кућа и земаља

који на своје непокретнине на I. и II. место желе јевтин

амортизациони зајам

узети нека се са поверењем обрате на заводског адвоката Гере Алоерта.

ALBERT GERŐ, ügyvéd.

Budapest, VII. Dohány u. 84. sz.

Свако обавештење бесплатно.

410 11 30

Српско Трговачко Удружење

деоничарско друштво у Новом Саду

Адреса за депеше: „Трговачко Удружење“.
Основни капитал **200.000 круна.**

Отпочиње свој рад 1. јуна 1905. по новом календару.

Банкарско одељење:

Прима **улоге** на штедионичке књижице и текуће рачуне под најповољнијим условима за враћање;

прима **недељне улоге** по 1 круну на удео;

отвара **текуће и жиро рачуне**;

есконтује **менице** са два или три потписа, а цензурише уторником и суботом после подне.

даје **зајмове на ефекте** — хартије од вредности — и то: на државне папире и јавне на домаћим берзама котиране хартије, за тим на акције домаћих новчаних завода, које управа за сигурне призна, на **робу** сваке врсте и сваку **ручну залогу** од вредности;

врши **мењачко-банкарске** послове свих врста, исплаћује купоне са државних папира, срећака и акција новчаних завода, купује и продаје све врсте страних новаца, лозове, промесе, акције и све вредеће хартије, врши **инкасо** — наплату и исплату за рачун налагача;

есконтује **чекове** са страних пијаца гласеће на Нови Сад и издаје чекове на све знатније пијаце —

све под најкулантнијим условима

Агентурно одељење:

Врши **продају робе** посредовањем између трговаца и горњих кућа, прима поруџбине за све врсте ребе а нарочито за робу колонијалне спецерајске струке;

купује и продаје робу за сопствен рачун било непосредно са извора било са свога стовариштa у Новом Саду, све под најсолиднијим условима и стоји са офертима п. н. г. г. трговцима у свако доба на расположењу.

Услуга брза тачна и строго солидна.

Информационо одељење:

На свако питање **даје информације**, и наплаћује по кр. 0·60 до 1·20 од сваке, и стварно учињене трошкове око набавке исте.

Препоручујући наше услуге целом трговачком и привредном свету, стојимо свагда на услузи.

СРПСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ
ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО
У НОВОМ САДУ.

428 5—20

Адреса: **Ujvidék fő-utcza 14. sz.**

Српској Кредитној Банци

у Броду н. С.

потребна су

ДВА ПРАКТИКАНТА

са свршеном трговачком школом са знањем немачког језика.

Понуде са сведоџбама у препису примаће се до 30. јуна о. г.

508 2—3 **Управа**

ТРАЖИ СЕ

СВРШЕНА ЗАБАВИЉА

Српкиња, за једну угледну српску кућу у в ћем месту у Славонији.

Понуде са сведоџбама треба слати на администрацију „Заставе“ под знаком „Славонија“.

488. 2—3

Угледан продавац

за мануфактурну струку, који говори четир земаљска језика може одма бити примљен. Понуде уз фотографију треба упутити на

Max Grünwald
Fehértemplom.

515 2—3

ВЕЛИКА
ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА
Ђорђа Ивковића
У НОВОМ САДУ

дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина, које креће **гас-мотор**, а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, украсима у шарама сваке врсте**, израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо тачно и на највеће задовољство, а све по цени јевтиније него игде.

331 7—25

Моли за многобројне наручбине

КАРЛА ДРЕСЛЕРА

ц. и кр. повлаштена фабрика пољопривредних машина

БУДИМПЕШТА. VI. Váczi-körut 59

лиферује

ЛОКОМОБИЛЕ

потпун парни прибор за вршење, прибори за парне плугове.

„MILWANKEE“

машине за кошење траве, машине што жању и везују снопове најновије системе.

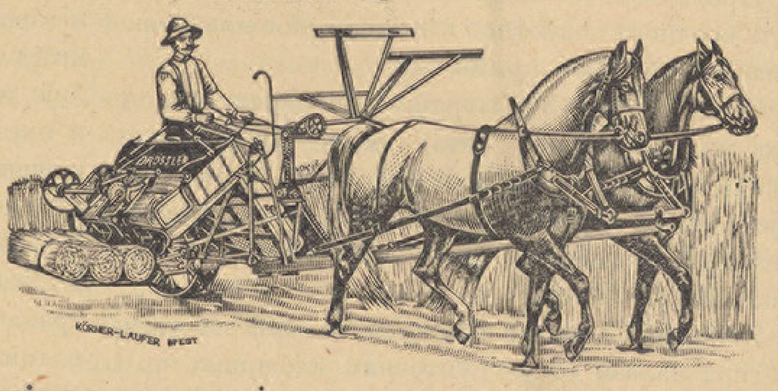

„Ракоци Дрил“ машине за сејање и свакојаке остале пољопривредне машине у солидној и трајној изради.

25—25 177

Шаљем бесплатно ценонике и обавештаје.

Основана 1870. Основана 1870.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА

међусодно помагање и штедњу
У НОВОМЕ САДУ
ћурчијска улица број 6.

прима улоге на штедњу на штедионичке књижице, у текућем рачуну, као и **недељне уплате** по 50 потура недељно по уделу, на 1, 2 и 3 године према жељи улагача, а по повољном каматњаку.

Пристојбу на камате наплаћује завод сам.

Издаје зајмове путем личног кредита и интабулација под најповољнијим условима.

211 6—

Бечка филијала

Прима улоге на књижице 3½%

Мењачница, примање берзанских налога, зајмови на вредносне папире, ескомтирање меница, Стављање у курс и ван курса — вредносне папире.

Осигурање противу губитка на курсу.

1088 27—

ЖИВНОСТЕНСКА БАНКА

Wien, I., Herrengasse Nr. 12.

Уплаћен акцијски капитал К 20.000.000
Резервни и осигуравајући фондови преко . . . К 9,000.000

ЦЕНТРАЛНИ ЗАВОД У ПРАГУ — Основан 1868. Г.

Филијале у Брну, Плзену, Будвајсу, Пардубици, Табору, Иглави и Морав Острву.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

У смислу скупштинског закључка потписане црквене општине од 8. (21.) маја т. г. имају се извести само зидарски поправци на овдашњој цркви. За те поправке расписује се дражба на мањак дана 30. маја (12 јуна) т. г. у 9 сати пре подне у црквено општинској писарни.

Сваки дражбоватељ има положити пре почетка дражбе 10% вадиума, који ће се досталцу и на даље задржати као јамчевина.

Сав трошак око поменутих поправака прорачунат је на своту од 2400 кр. (две хиљаде четир стотине круна).

Трошковник и услови могу се код потписаног председника или перовође сваки дан видети.

Црквена општина задржава себи право избора подузимача.

Православна српска црквена општина у Бечину 22. маја (4. јуна) 1905. г

Богдан Глумац, перовођа. **Јован Новковић,** председник.

509 2—2

КЊИГОВОЂУ

тражи

Српска Народна Штедионица

као задруга

У ЗЕМУНУ

Услови: мора потпуно разумети послове честичарских задруга, бити способан за састав биланције, уредан, тачан, вредан, вешт у српском и немачком језику у речи и писму, Србин.

Почетна плата 1200 круна

Рок писмене пријаве 15 јуна т. г. Наступање службе 1. јула т. г.

Светозар Николић
управитељ.

Др Јован Радивојевић
председник.

502 2—3

ОСВЕТЛЕЊЕ ГАСОМ!

Подиуну инсталацију за осветлење гасом са газометером од 80 куб. мет. садржине подпуно још састављену и у врло добром стању нуди на продају под најповољнијим условима

495 3—3 **Земунска штедионица а. д. у Земуну.**

ПОМОДНА И МАНУФАКТУРНА

ТРГОВИНА

БРАЋЕ ЂОРЂЕВИЋ - НАНЧИЋ

У БЕЛОЈ ЦРКВИ (Fehértemplom)

потребује једног **старијег** и два **млађа** помоћника, који говоре осим српског језика још немачки, мађарски и румунски. Морају бити брзи и вешти продавци, солидног владања. Ступање одмах или за 14 дана или за 6 недеља.

504 2—3

Ко хоће да учи СЛИКАТИ

као и теорију сликарства, нека се обрати на г. К. М. Лехотскија, у Новом Саду, Златна греда бр. 14.

3—3

МОДЕ ГАЛАНТЕРИЈСКА И ГОТОВИХ ОБУЋА

ТРГОВИНА

Л. НИНКОВИЋА

у ЗЕМУНУ

ТРЕБА **ЈЕДНОГ ПОМОЋНИКА,** који је добар продавац. — Првенство имају они, који су вешти и у аранжирању излога. — Ступање одмах — евентуално према споразуму.

505 2—3

Част нам је известити поштовану публику, да смо у Новом Саду у футошкој улици број 2. отворили

главно стовариште (депо) нашег пива

и да сад наше поштоване муштерије из Новог Сада и околине можемо дневно са нашим изврсним **„градским пивом“**, како у бурадима, тако и у оригинално напуњеним боцама, уз најјефтинију цену у свако доба послужити.

Овим вас учтиво позивамо, да вашу потребу пива, од сад код нас набављате.

С поштовањем

217 22—50 **Петроварадинска пивара.**

ЛИПИК
У СЛАВОНИЈИ
Купатило првог реда.

Једини топли алкалски извор 64° Цел.) на копну, који има јода у себи

Станица лоњске железнице (преко Дугог Села). Осим тога станица јужне железнице Пакрац-Липик.

Награђен у Будимпешти, Бечу, Лондону, Риму, Брислу. Елегантне удешене топле купте, завод за лечење водом, Булингов инхалаторијум, кухиња по лечничком пропису санаријум за децу, купатило за официре. Елегантан кур-салон, кафане и ресторације, велики паркови, куглана, купалишна музика, изврсни купалишни хотели, електрично осветлење.

За реуматизам, улог, ишиас, костобољу, катар у стомаку, цреви и т. д, као и за све скрофулозне и друге болести крви и т. д. изврсно је купатило.

Док траје купалишна сезона лече у њему десет изврсних лекара.

Липијске воде са извора може се добити непосредно код управе, а осим тога и преко **Л. ЕДЕШКУТИЈА у Будимпешти.**

ЛИПИЈСКА ИЗВРСНА СО, поручује се непосредно код купалишне управе. Сва извешћа даје

35 4—5 **ПРАВА КУПАТИЛА.**

B. DÉNES, Budapest, VI. Vaczikörut

Главно заступство и стовариште ц. и кр. повл. фабрике машина и мотора **Brauner & Klascks Nachfolger Ing. Plewa.**

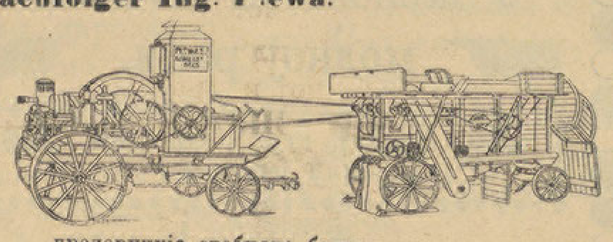

препоручује стабилне бензин, гасне и парне

МОТОРЕ од 2—100 коњских снага

Бензин-локомобиле од 2—20 коњских снага. **Стројеви за вучење гаса у** свакој величини. Потрошња 2—3 пот. од сата и коњске снаге. **Јефтине цене. Повољни услови за плаћања**

→ Ценовници бадава ←

Траже се у провинцији солидни заступници.

262 10—12

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу. 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле [Hülsen] јесте

AIDA

а које су свуда признате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.

207 29—40

Светски извоз.

Добија се у главним и спец. трафиканама.

ОБУЋАРИ!!! 531 41—50

Америчанске шевро, бокс жуте, сиве коже и горњи делови ципела најјефтиније могу се поручити код

Gyöngy Sándor

стовариште кожа и фабрика за горње делове ципела. Будимпешта. II. Tavasy utcza 1. szám.

Ценовник са сликама бесплатно.

Kaiser-Borax

За свакдању употребу у води за прање.

Кемично чист КАЈЗЕР-БОРАКС је најприродније и најздравије СРЕДСТВО ЗА УЛЕПШАВАЊЕ КОЖЕ, чини воду меком, лечи рапаву и нечисту кожу и чини је нежном белом. Осведочено средство за негу УСТА и ЗУБА као и за медицинску употребу. Треба бити при куповању обаврив. Само прави у црвеним картонима по 15, 30 и 75 потура са опширним упутством. — Никад се не добија отворено! Даље

Паста Мак сапун, Кајзер-Боракс сапун, сапун од љиљановог сока, тоалетни прашак од Кајзер-Боракса и кожни прашак од Кајзер-Боракса.

412 2 5 Једини произвођач за Аустро-Угарску: **Gottlieb Voith, Wien III./1.**

ШИХТОВ САПУН

СА ЗНАКОМ

„ЈЕЛЕН“ „КЉУЧ“

Најбољи, најиздашнији и по томе најјефтинији сапун. Слободан од сваких шкодљивих мешавина

ДОБИЈА СЕ СВУДА.

При куповању треба нарочито пазити да сваки комад сапуна носи име „ШИХТ“ и један од горњих заштитних знака.

137 13—

Једино прави

Териев балсам.

Овај балсам може се употребити и споља и изнутра. Он је: 1. Недостижни лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује лучење слузи, отклања кашаљ који иде с боловима и лечи најзастарелије такве болести. 2. Од ванредног је утецаја против запаљења грла, промуклости и против свих болести у грлу. 3. Растерује коначно грозницу. 4. Ванредно лечи болести црне џигерице, у стомаку и цревима, особито грчеве у стомаку, колику и кидање у телу. 5. Одузима болове и лечи шуљеве. 6. Олакшава отварање столице и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење. 7. Лечи сваку зубобољу, као болове вилица, шупљину зуба и неугодан задај из уста и одклања подригивање. 8. Врло добро средство против глисте, пантљикара и падавица. 9. При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, било нове или старе ожиљке, ротлауфа, бубуљице, брадавице, на опечене и смрзнуте удове, огреботине, аушлоге, отечене руке и т. д. отклања главобољу, севање зујање у ушима, о чему опширна упутства дају извештаји. Особит је лек, који не треба да фали ни у једној кући, ако наиђе инфлуенца за време колере и других заразних болести. **Треба увек тражити на зелену заштитну марку! Треба адресирати: An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.** 12 малих или 6 великих флаша кошта са плаћеном поштарином за свако место аустро-угарске 5 кр За Босну и Херцеговину 12 малих или 6 великих флаша 5 кр. 60 фил. Мање од 12 малих или 6 великих флаша се не разашиље. Само се разашиље за готов новац или поузећем.
1172 24—52

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Поруке и препродају од других законом не дозвољених балсама судски прогоњујем. Поруке за које се новац одмах пошље биће пре свију одмах и слате.

Снага и дејство

ЈЕДИНО ПРАВА ТИЕРИЕВА ЦЕНТИФОЛИЈА МАСТ.

Са овом машћу сасвим је излечен један болесник који је 14 год. патио од отворених костију и ногу, и један болесник који је 22 год. патио од рака.

Спречава тровање крви, чини операције излишне.

Ова се права центифолија маст, која извлаче, употребљава код рђавих грудних болести против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, ко. свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и прснућа; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка и т. д. Код свију вигјења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рђавих ногу од многог ходе, **кад се опече ма којом приликом**, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања **израњаве**, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране и т. д. Најбоље средство против убода инсекта и жуљева. Мање од 2 дозе не разашиље се; **разашиљање само за готов новац или са поузећем.** 2 тегле коштају 3 кр. 60 фил. На свакој тегли мора бити урезана фирма **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada."** Једино место од куда се добавља јесте: **Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.**

Ради потпуног уверења, да су апотекара А. Тиерија балсам и центифолија маст ненакнадима средства, треба набавити књижицу „Häuslicher Ratgeber", која садржи више хиљада оригиналних захвалница. Ова књижица се шаље кад се поручи балсам или и иначе на специјалан захтев бадава и франко. Кривотворце препродавце, који продају подражавања мојих једино правих препарата, молим да ми се пријаве ради судског прогона.

Стоваришта у Будимпешти у апотеци код Јосифа пл. Терека и Д. Лео, **J. Eger, L. Vertés Lugos** а у свима апотекама и дрогеријама.

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 146 33

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

Најбоље средство за лепоту!

Врло нужно за женске!

ЖЕНСКА ЛЕПОТА!

Може се постићи, усавршити и очувати

најодличнијим и најсигурнијим, хемијски чистим, без живе и без олова, са свим невиним средством, које се добија у свима апотекама, дрогеријама и парфимеријама.

Фелде-шов **Margit**-Crème

бубуљице, митесере и остале болести и пеге на кожи, изглади боре и рапе, а учини да и кожа побели, омекша се и освежи. Кошта: Велика тегла 2 К. мала 1 К. **Margit**-пудер у три разне боје 1 К 20, MARGIT сапун 70 п. **Margit**-паста за зубе 1 К **Margit**-водица за лице 1 К Пошт. поузећем с накнадном наплатом (per Nachnahme) шаље: **Kelemen v Fö'des**, апот. Арад. Главно стовариште у **Новом Саду:** апотеке Карла Гросингера, Гавре Плавшића и Јована Вујића. 161 8—10

а помада за лице од светског гласа одстрањује са лица све пеге (мање и веће)

Делује за чудо брзо и сигурно

Законски заштићено.

Чувајте се фалзификата!

СТАЛНО ЗАНАВЉАЊЕ

особитих

ЛЕТЊИХ НОВИТЕТА

У ЖЕНСКОЈ И МУШКОЈ

модној роби.

Продаја стро о солидна са утврђеним јефтиним ценама.

С КОВАЧ

код „Роде"

НОВИ САД

425 5 52 ГЛАВНА УЛИЦА БР. 25

НЕМА ВИШЕ бубуљица, митесера, краста, лишајева, пега и флека (Leberflecke) и иначе други ствари што кваре лице, ко употреби чувено, енглеско, нешкодљиво „млеко од краставаца" (Gurken milch) од C. Balassa, које освежава и подмлађује кожу на лицу. Кад се употреби 2 - 3 пута, почиње већ да делује. Треба пазити на име „Balassa", које је написано на свакој боци. — Једна боца стаје 2 круне, поред тога сапун, „Gurkenseife" по 1 круну и пудер по 1 круну и 20 потура. Може се добити у свакој апотеци. Поштом шаље апотекар C. Balassa у Будимпешти. (Budapest, Erzsébetfalva). Треба се чувати од имитација! 89 2 - 5

C. BALASSA,

Budapest - Erzsebetfalva, Главно стовариште у **Новом Саду,** код **Сигмунда Лукача** апотекара.

Заштитна марка „Ленгер".

Liniment. Capsici comp

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 35 година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом „Richter" — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти. 1013 25—39

Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen" in Prag

Elisabethstrasse № 5. neu.

Разашиље се дневно.

ПРЕ И ПОСЛЕ СЕЗОНЕ, ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ!

Сезона од маја до октобра

[од октобра до априла зимско лечење]

МИНЕРАЛНО И БЛАТНО КУПАТИЛО **ДАРУВАР** У ДИВНОЈ ДОЛИНИ СЛАВОНСКОГ СРЕДОГОРЈА

Постаја јужне жељезнице.

Пријатна и директна веза преко Бутија-Новски.

Жељезни извори и блатне купке. Топлина извора 34° - 50° С. Мраморно-порцуланске врцаласте и блатне купке. Лечење хладном водом. Фанго оделење (омотавања глибом). Неприсподобив успех код свих госпојинских болести. Лепо уређене собе за становање, читаоничка дворана, изврсна купалиштна главба, књижница, лакон-тенис, куглана и друга забавишта, красне шетње у дивном перивоју, са дограничном шумом, занимљиви излети. — Веома умерене цене. Изврсна цена у купалишном свратишту: I, разред К 92, II. разред К 72 на месец.

Прегледе и обавештаје даје с највећом услужношћу

Равнатељство

купалишног закупа

298 7 - 10 у Дарувару.

Zacherlin

Помаже изврсно као ненадмашени „сатирач инсеката"

купуј

„само у флашама"

ДОБИТИ СЕ МОЖЕ

У Новом Саду код:
Емерих Дицген и сина
Лоренц Баумгартнер
Јозеф Бем
Н. Димовић
Јозеф Гајгер
Ђорђевић Т.
Г. Ханзлих
Ненадовић Драгутин
О. Либман
Г. Лудвиг
Браћа Мирилов
Сам. Росенблит
Љ. Стефановић Син
Стојановић и Радовановић
Браћа Вагнер
Јул. Винкле
Јос. Војтовић

Бач Брестовац код:
Конзум-Ферајн

У Босн. Шамац код:
Адолф Трицл

У Черевићу код:
Ф. Крауса синова С

У Ђулафалфи код:
Клајн Армин

У Инђији код:
М. Петковића
Ј. Ђармат

У Карловци код:
Фрање Хомолке
Ст. С. Јанковић

У Кленку код:
П. Х. Поповић Ђорђе

У Кули код:
Ј. Шварца
Ферд. Кнефеља.

У Митровици код:
Јов. Костић „код плаве звезде"
Јован С. Мијић
С. А. Крстоношић
Лазар Стојановић
Стевана Адамовић сина
Георг Ц. Хауер
Радивој Николајевић
Карл Најбауер
Велимира Радака
Нике Ненадовића

Ст. Врбасу код:
Лесковац Милета

У Ст. Бечеју код:
Лука Мравић

Г. Самуела Фирст
Херцег Гева
Антон Пандек
Бранковић Иштван

У Нем. Паланци код:
Бернхајм Мано
М. Фирста и друга
Хаусвирт Јозеф
Марко Марцикић
Карл Ресељ

У Петроварадину код:
Ферд. Андреса
Игнац Андрес
Мелхиор Киш

У Руми код:
Андрес Георг
Н. Ђ. Ђуришић
С. Ј. Ђуришић
Лазар Ивантић

Димитрија Т. Јаковљевића
Швелбе Макса
Данила Удицког
Ема Весел.

У Севтомашу код:
Јован Манојловић мл.
Милан Манојловић
Вера Манојловић
Илије Јанковић

У Тителу код:
Лазара М. Марковића
Душан Кришан
Номенмахер Ендре

У Турском Бечеју код:
Исидор Шлесингер

У Н Врбасу код:
Франк Јакаб
Клајн Мађаш
Ферд. Сајдл
Шнајдер Јакаб 340 4 6

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.